Otevřený dopis spoluobyvatelům a kapitánům města Mladé Boleslavi (cca 10 minut)

Vážení spoluobyvatelé Mladé Boleslavi, vážený pane primátore, vážená paní náměstkyně a páni náměstci, vážení členové představenstva Škoda a.s., vážení zastupitelé,

se zájmem jsem si přečetl informaci o vyhlášení programu na rozvoj regionu ***Nové Boleslavsko*** i o stamilionových závazcích, které přislíbili hlavní partneři v nejbližších letech uvolnit. Pokud tento projekt nemá sloužit jen jako sbírka námětů na atrakce, s nimiž bude možné se pochlubit v předvolební brožuře, a má přinést skutečné zlepšení kvality života v regionu, prosím, abyste můj dopis dočetli až dokonce.

Ani miliarda eur totiž nedokáže naše město a region oživit a učinit žití v něm příjemnější a dlouhodobě udržitelnější. Peníze nestačí! K udržitelnému rozvoji a příjemnému životu potřebuje naše město zajistit minimálně tři následující věci:

1. Naši kapitáni se rozhodují kvalifikovaně a vědí, kam míříme.

Pokud bychom naše město vnímali jako zaoceánskou loď, pak rolí kapitána a řídících důstojníků by neměla být jen starost o hezky natřené zábradlí, výzdobu lodi romantickými světýlky a uspořádání každotýdenní párty s ohňostrojem a pivem (skoro) zadarmo pro celou posádku. To sice zpříjemní plavbu a jistě zvýší šanci zůstat kapitánem i pro další období, ale nestačí k bezchybnému fungování stroje a bezpečné plavbě. **Skuteční kapitáni se starají především o to, co se děje ve strojovně a v podpalubí**, kam většina lidí nevidí a nemá přístup (a ani tomu nemůže rozumět).

Teď plujeme řadu let za slunečného počasí po velmi klidném moři, s plnými nádržemi i spižírnami, takže se zdá, že nejdůležitějšími starostmi jsou pěkné slunečníky, barevné květiny na zábradlí a větší bazén pro všechny. Ale právě v době klidu a konjunktury je nejvhodnější čas opravovat a modernizovat stroje a lodní systémy a myslet a připravovat se na časy, až přijde bouře a zvednou se vlny (Jaké mají město a Škodovka krizové plány a prostředky pro tisíce nezaměstnaných, až se největšímu zaměstnavateli v regionu nebude dařit tak dobře a bude muset propustit právě ty nejhůře adaptovatelné?). Na rozbouřeném moři na to nebude čas ani síly.

Kapitáni také mají v každém okamžiku jasno, kam loď míří, a udržují zvolený

kurs. Pracují s dlouhodobými prognózami a trendy, mají prodiskutované cíle s posádkou. Chceme město aut, nebo město pro lidi? Město levných námezdních gastarbeiterů bez kořenů a zájmu, nebo stabilních rodin usedlíků, jejichž děti tu chtějí zakládat své rodiny? Chceme stavět další satelity bez infrastruktury a služeb s obyvateli závislými na individuální autodopravě, dále zvyšující provoz ve městě? Máme zpracovanou vizi, podobně jako mnoho moderních měst, hledících do budoucnosti? Víme, jak má naše město vypadat a fungovat třeba za dvacet let (tj. v době, kdy nám dnešní novorozenci začnou klást otázky a domáhat se svých práv a dnešní středoškoláci budou u kormidla)? Známe své silné a slabé stránky, rizika a výzvy? A umí s tím naši kapitáni a důstojníci pracovat a řídit podle toho naše každodenní a každovolební směřování?

Tohle všechno samozřejmě nikdo nedokáže kvalifikovaně rozhodovat sám od stolu. **Zodpovědní kapitáni sledují, kam směřují jiná moderní města a inspirují se z jejich řešení nejen v květinové výzdobě či adventním kalendáři za okny radnice, ale hledají zde především vyzkoušené modely pro řešení složitých a provázaných problémů**
jako je regulace dopravy ve městě, začleňování nových obyvatel, přicházejících za prací či odpadové hospodářství. Přestože vůdčí role a bohaté zkušenosti svádí každého kapitána k přesvědčení o vlastní neomylnosti a vševědoucnosti, jako zodpovědný lídr tomu odolává a často
využívá služeb expertů a jejich doporučení a řídí se jimi při svých dlouhodobých rozhodnutích.

V současné době má naše město dostatek konkrétních problémů, na nichž mohou vedoucí představitelé města i velkých firem dokázat, že nejsou oportunistickými populisty, ale skutečnými kapitány, hledícími za horizont. Jen pro připomenutí zde uvedu pár z těch dlouhodobějších a komplikovanějších:

Problém se začleňováním lidí, přicházejících za prací nelze redukovat jen na otázku výtržností a bezpečnosti. Klíčovým hráčem je krom vedení města především Škodovka a její subdodavatelé, kteří příliv lidí s vidinou dobrého výdělku způsobují. Vzniknou díky spolupráci a snaze všech zúčastněných programy pro trvalé usídlování celých rodin (s dostatečnou kapacitou důstojného bydlení a lidsky vlídnou informační pomocí při adaptaci na nové prostředí třeba po vzoru vídeňské radnice)? Nebo zůstanou hlavní pracovní silou levní agenturní dělníci bez zaměstnaneckých jistot, kteří budou v zájmu úspor bydlet hromadně v bytech a ubytovnách a jejichž zájmem není usadit se a žít zde plnohodnotný život, ale vydělat a posílat peníze tam, kde se cítí doma? Restrikce a neprůstřelné vesty nemohou přinést trvalé řešení…

Doprava ve městě je mimořádně složitý propletenec: musí uspokojivě skloubit pohyb i

parkování rezidentů, lidí dojíždějících za prací i referentských vozů Škodovky, zásobování i dopravní špičky, kapacitu, trasy, frekvenci a cenu MHD, návaznost na železniční dopravu (dožijeme se i důstojného hlavního nádraží?), bezpečnost chodců a cyklistů i dopravu dětí do školy, podporovat ohleduplnější a zdravější pěší, cyklo a MHD namísto individuální automobilové dopravy, monitorovat a snižovat emise a hluk…

Dočkáme se vedle váhavě zaváděného potřebného celoplošného placeného parkování i propracovaného systému záchytných parkovišť na hlavních příjezdových trasách (nikoliv v centru města) a navazující hromadné dopravy se zvýhodněným jízdným v ceně parkovného či půjčovnami kol, jako v jiných moderních městech? Budeme i vychovávat a vytvoříme dostatečně bezpečné prostředí pro samostatnou cestu dětí do škol pěšky, MHD či na kole a přesvědčíme rodiče (!), že je to i pro jejich děti vhodnější, než přispívat ke každodenním zácpám dovážkou až do školy a pěstovat u dětí návyk „koleček pod zadkem“? A zajistíme spolu s řediteli škol podmínky pro bezpečné uložení kol dětí i nezbytnou osvětu? Odhodlá se Škodovka k revolučnímu kroku a vytvoří podmínky pro vjezd a pohyb zaměstnanců po závodě na vlastním bicyklu alespoň v čase střídání směn, čímž nebývale zvýší počet lidí, kteří vymění pro cesty do práce auto za kolo a ulehčí tak městu? Nebo budeme dál jen zvyšovat kapacity komunikací a přidávat nová parkovací místa, dokud nepřijdeme na to, že donekonečna to dělat nejde..?

Recyklace a likvidace komunálního odpadu. Od pokusu o vytvoření motivačního systému sběrných dvorů pro tříděný odpad asi před deseti lety a neúspěšného projektu třídírny odpadů zatím není jasné, jak dál. Kapacita Michalovické skládky končí a město by mělo mít jasno v tom, jak bude likvidovat netříděný odpad a optimalizovat systém třídění i motivaci občanů k němu. Zřizování podzemních kontejnerů je pouze kosmetická záležitost, která celý problém nevyřeší…

Z dalších komplexních problémů bychom měli alespoň zmínit **urbanistický rozvoj města** (regulace dalšího rozšiřování průmyslových zón, rozvoj satelitů podmíněný i vytvářením infrastruktury v nich (!), prevence propadu sídliště do sociálně vyloučené lokality, propojení rekreačních zón a center, zelený prstenec kolem města, dopravně rekreační vazby na blízké okolí,..),
zhoršenou kvalitu ovzduší
a
hluk
z dálnice i z některých provozoven a dopravy ve městě,
udržitelnou péči o zeleň
(regulovat neustálé sekání na „zelenou poušť“, instalace rozvodu z městských zdrojů vody a automatické závlahy trávníků, vytváření ostrůvků biodiverzity,..) či
péči o mikroklima a udržení vody ve městě
(zavlažovaná zeleň, vodní prvky, podpora zelených střech a fasád, osvěta a podpora hospodaření s dešťovou vodou,..) a
e-úřad
.

Pokud budou naši kapitáni používat při svých záměrech a rozhodováních rozvojové studie a plány, předejdou v budoucnu podobným excesům, jako bylo uzavření možného turisticko-rekreačního propojení údolí Klenice a Jizery při výstavbě nového areálu Škoda na Ptácké ulici pod hradem, tak jak doporučuje **Strategický plán rozvoje města**.

Současné vedení města má právě nyní ideální podmínky k tomu, aby se zaměřilo především na dlouhodobé cíle, směřující k zajištění trvale udržitelné kvality života ve městě : Teď, když jsou všechna významnější politická uskupení součástí vládnoucí koalice a hlas opozice zeslábl, je snazší zaměřit se na uskutečňování i těch hlubších a na povrchu méně viditelných změn „v podpalubí“, namísto dobře viditelného „natírání zábradlí“ (vánoční světýlka, podzemní kontejnery, volnočasové centrum na Starém městě, městská vinice, minizoo, rybník či výtah na Štěpánce, policejní neprůstřelné vesty apod.).

2. Jsme posádka, plující na jedné lodi a všichni míříme ke stejnému cíli!

Naslouchat lidem, otevřít konstruktivní komunikaci, zapojovat, informovat, vysvětlovat a vzdělávat.

Vztah vedení města a občanů je v současnosti nastaven trochu jako mezi opatrujícími, ale autokratickými rodiči a jejich rozmazlenými a nesamostatnými dětmi: Politické vedení města vše vymyslí, rozhodne a zařídí bez zdlouhavého domlouvání a vysvětlování a obyvatelé jsou převážně pasivní a kritičtí, zvyklí se pouze dožadovat naplnění svých potřeb a třebas nesplnitelných přání, bez snahy o zapojení a bez přijetí spoluzodpovědnosti za stav a chod města.

V našem městě žije ale také mnoho lidí, kteří se zajímají o jeho stav a chod. Všímají si nedostatků a leckdy mají i nápady, jak něco zlepšit či dělat jednodušeji. Někteří jsou ochotni věnovat svůj čas a energii, aby se zapojili do práce v zájmových sdruženích či v komisích rady města a pomohli k řešení našich společných problémů. Reálná možnost, aby řadový občan mohl uplatnit svůj názor či nápad a aby byl vedením města vyslyšen a akceptován, je však v současnosti velmi malá a aktivita občanů v tomto směru za poslední desetiletí poklesla až na úroveň výše popsaného stavu „My to za vás zařídíme, vy nám do toho nemluvte!“

Ano, i v našem městě máme formy a instituce, kde může aktivní občan vyjádřit svůj názor či nápad. To nejjednodušší donedávna bylo otevřít si webové stránky města a napsat do rubriky **„Napište na radnici“**. Odpovědi se dočkaly pouze některé dotazy, dnes však už tuto rubriku na městském webu nenajdeme, před nedávnem byla bez vysvětlení odstraněna.

Obyvatelé se mohou se svými podněty obracet také na **úředníky samosprávy či na komise rady města**. Pokud půjde o jednoduchý provozní nedostatek, jako vyvážení kontejnerů či nepořádek na ulici, bude nejspíš brzy napraven. Snažit se ale uplatnit nějaký nápad, dotýkající se chodu města, je většinou ztráta času a energie (během mého několikaletého působení ve třech různých komisích akceptovala rada města prakticky pouze doporučení pro rozdělování peněz z městského grantu mezi žadatele, ostatní pouze „vzala na vědomí“ a dále s nimi nepracovala). Loajalita úředníků zdejší samosprávy je pověstná, aktivně prosazovat vlastní názor se nevyplácí…

Formálně velmi propracovanou akcí komunitního plánování jsou **kulaté stoly Fóra Zdravého města**, pořádané jednou ročně. Způsob získávání námětů od občanů je naprosto dokonalý: přijít může opravdu každý (i mladší osmnácti let!), každý podnět je zaznamenán a následně společně vybráno deset priorit. Super! Toto fórum však navštíví průměrně angažovaný optimista dvakrát či třikrát, než mu dojde, že sice může říci a napsat co chce, ale příště se jen v poutavé prezentaci dozví, jak už to vlastně bylo realizováno (aniž to fakticky postřehl)… Asi nejzdařilejší akcí komunitního plánování bylo společné hledání možné podoby Náměstí Republiky (vedené odborníky z Nadace Partnerství v r. 2012). Pod vedením zkušených koučů a za asistence architektů vznikla řada zajímavých nápadů – výsledek je ten, že je tam – Simsalabim: parkoviště!

Pokud se má v našem městě změnit něco skutečně podstatného, pak je to právě vztah vedení města a občanů a jejich vzájemných rolí. Namísto pasivních a kritických pasažérů a vševědoucích a nekomunikativních kapitánů, potřebujeme v našem podobenství o lodi **přijmout role dobře informované a angažované posádky a naslouchajících demokratických kapitánů, kteří umějí využít schopností posádky při plavbě ke společně sdílenému cíli.** Pokud naši kapitáni dokážou objevit a využít aktivitu obyvatel, získají tím obrovský potenciál, který nemohou nahradit žádné peníze. Vize společného cíle a směřování k němu spolu s pocitem že i můj hlas má váhu, vytváří pocit spoluzodpovědnosti a chuť se angažovat. To platí pro městského úředníka, člena komise, zaměstnance městem zřizovaných institucí, vedoucí zájmových klubů i další obyvatele města. Naslouchání, důvěra, ochota a vstřícnost jsou klíčem ke sdílení společného cíle i zodpovědnosti, zdravému lokálpatriotismu, posunu od vnímání „máme skvělé vedení města“ na „žijeme ve skvělém městě!“.

Nástroje k tomu se jistě najdou: **Boleslavan** by se vedle prostoru pro sebechválu vedení města mohl stát i prostorem pro otevírání našich společných problémů, hledání nápadů a řešení, zjišťování názorů či formulování dlouhodobějších vizí a cílů ve směřování města, podobně jako vhodně strukturované rubriky **MB-net** u. **Fórum Zdravého města**

je formálně dokonalé, stačí začít brát vážně a snažit se realizovat či otevřeně vysvětlovat nereálnost vybraných cílů, stejně jako v doporučeních
komisí rady města
. A pokud k tomu bude vůle, prostředků a akcí skutečné komunikace s veřejností i aktivních obyvatel bude přibývat. Kéž je v tom projekt
Nové Boleslavsko
skutečnou vlaštovkou!

3. Kapitáni tu nejsou pro zábavu, posádka se umí bavit sama, pokud k tomu má podmínky.

Třetí podmínka k ozdravení života v našem městě souvisí s tou předchozí: vedení města musí přenést část své zodpovědnosti na obyvatele města a spolky, které zde působí. Konkrétně v oblasti kultury, zábavy a volného času. Město je provozovatelem skvělé divadelní scény a zastřešující organizace Kultura města MB, jejímž prostřednictvím organizuje a dotuje především velké akce pro veřejnost. Kromě nemnoha dalších kulturních a volnočasových organizací tu máme – na padeasátitisícové město – jen velmi málo amatérských spolků a skupin a minimum alternativních akcí. Problémem je – vedle nezájmu a pasivity části obyvatel – cílená či bezděčná snaha vedení města o centralizaci kulturních a volnočasových akcí i jejich financování. Masové akce převážně pouťového charakteru (čarodějnice, jarmark, September fest, rozsvícení vánočního stromu, mikulášské odpoledne, adventní trhy, Silvestr či Novoroční zvonění) jsou významně či kompletně dotované z rozpočtu města. Čerpají tak značnou část prostředků na rozvoj kultury ve městě a tím, že jsou pro účastníky zcela nebo skoro zadarmo, pěstují mezi lidmi konzumní přístup ke kultuře: „o kulturu se nám stará město a za kulturu se neplatí“. Pole působnosti pro ostatní na městě nezávislé spolky se tak výrazně zmenšilo (nemá smysl snažit se pořádat podobnou akci, jako pořádá město, ani jinou akci v podobném termínu), stejně jako částka na dotace, kterou by město mezi nezávislé spolky mohlo rozdělit, i ochota lidí za kulturu platit.

Aby se obohatila a rozrůznila kulturní scéna (takových *Divadýlek na dlani* by mohlo být v Mladé Boleslavi aspoň pět) i počet a zaměření akcí v našem městě, je nutné přijmout postoj, že **„kapitáni tu nejsou pro zábavu, posádka se musí bavit sama!“.**
Město by se mělo vzdát své role poskytovatele levné zábavy a uvolnit prostor i peníze ostatním.
Pokud se těm, kteří se dnes snaží být společensky aktivní, dostane skutečné (nejen proklamované) podpory ze strany města (provozní, finanční i morální), dočkáme se vbrzku bohatší kulturní a společenské nabídky, ve které si snáz vyberou i ti, kteří současný „městský

mainstream“ nevyhledávají.

Kromě štědřejší a průhlednější finanční podpory si lze představit i dostupnější zvýhodněný pronájem či bezplatné půjčování prostor pro pořádání kulturních a společenských akcí, možnost zvýhodněného pronájmu či půjčení městského vybavení (pódia, altány, lavice a stoly apod.) pro pořádání akcí pro veřejnost či třeba pomoc při komunikaci mezi spolky a sestavování společného kalendáře akcí..

. . .

Žiji v Mladé Boleslavi již přes 50 let a stále věřím, že toto město nemusí být jen „Nejkrásnější montovnou“, že i naše město má potenciál stát se příjemným místem pro život, odkud se neujíždí na víkendy, a stále tomu chci být nápomocen. Doufám, že nejsem sám!

Obracím se proto tímto dopisem na Vás, kapitány i spoluobyvatele našeho města: Vedení města, automobilky i dalších podniků a institucí ve městě prosím, abyste využili klidné čtyřleté období velké koalice především k formulování dlouhodobých rozvojových cílů města a regionu, do kterého efektivně zapojíte širokou veřejnost, a abyste své dovednosti, síly i prostředky (nejen z programu *Nové Boleslavsko*) směřovali přednostně na ty dlouhodobé a systémové cíle pro jistotu dlouhodobé klidné plavby, namísto dalšího „natírání zábradlí“.
Vás, spoluobyvatele města, prosím, abychom se vnímali jako členové posádky, plující na jedné lodi s našimi kapitány, ne za pouhé pasažéry. Abychom chtěli naše město zlepšovat jako domov, na kterém nám záleží a abychom našli odvahu a chuť „jim do toho mluvit“. A abychom své náměty a připomínky vznášeli vytrvale, ale rozumně a konstruktivně, bez arogance a odsuzování. Pokud přijmeme představu města jako *dlouhodobě udržitelného příjemného domova pro všechny*
jako společně sdílený cíl, nemusí být až tak těžké k tomu svou troškou přispět. Třebas tím, že své náměty nabídnete projektu Nové Boleslavsko. A také zdvořilostí, vlídností či úsměvem při našem každodenním potkávání v ulicích města…
Děkuji Vám!

Honza Cindr, rodák a obyvatel Mladé Boleslavi, táta 3 dětí, bez politické příslušnosti a angažovanosti, bývalý vedoucí Ekocentra Zahrada